

Nordisk Östmission påsken 2010 - tillbaka där det började!

Sedan ett par år har Nordisk Östmission engagerat sig för Ingermanländska kyrkans arbete på ön Kronstadt strax hitom Sankt Petersburg. Vår påskresa till Kronstadt detta år 2010 började med övernattniing i Zelenogorsk evangelisk-lutherska församlings kyrka. Den kyrkan ligger fem mil från Sankt Petersburg, en gång i gränslandet mellan Ryssland och storfurstendömet Finland. Gränsen gick vid Systerbäck, ytterligare två mil närmare metropolen. På finska heter orten Terijoki. Där bodde Nordisk Östmissions grundare 1924-1939 bl.a. med en särskild omsorg om de ryssar som flydde Kronstadt 1921. Zelenogorsk ligger nordväst om Kronstadt på fastlandet på väg mot Finland. Kyrkans arkitektur liknar de flesta kyrkors från förra sekelskiftet ut över Norden. Att komma till Terijoki kyrka är att påminnas om att detta är en del av Nordens gränsområde.

Med besöket i Terijoki blev det tillfälle att bl.a. träffa kyrkoherden Alexander Kodriatsof och fira en del av påsken med församlingen. Man har som församling visat sig villig att understödja arbetet på Kronstadt. Zelenogorsk församling och kyrka är en bra ingång till Sankt Petersburg för skandinaver. Förutom måltidsplatser i kyrkan har man ställt i ordning två rum med övernattningsmög-

ligheter (se www.terijoki.spb.ru med tillgängliga översättningsprogram).

Denna artikel ska ge några intryck från påskfirandet såväl på Kronstadt, som i Sankta Katarina kyrkhus mitt inne i centrala Sankt Petersburg, som från Zelenogorsk. Årets påskfirande var unikt på så sätt att det var gemensamt för alla kyrkofamiljerna, inklusive judarna.

Zelenogorsk

Jag fick först delta i skärtorsdagsmässan. Enda skillnaden mot en sådan hemma var att deras liturgiska färg inte var festvit. Man kan välja mellan purpur eller festvit. Jag var tillbaka i påsknattsvakan kl 23. Det började som många gör hemmavid med påskeld och sju läsningar (inklusive psaltarpsalm och bön). Det var svårbegripligt för mig att man sedan inte läste ett påskevangelium utan om hur Jesus avvisades i sin hemstad. Man genomförde heller inte doplöftesförnyelse. Efter mässan gick vi runt kyrkan med uppståndelseropet. Sist välsignades äggen och bröden. En inte oväsentlig del av firandet var att utbyta påskhälsningar med den ortodoxa församlingen. Men det dröjde för de ortodoxa var inte färdiga förrän framåt morgonen. Jag åkte sedan in till Sankt Petersburgs centrum. Vännerna i Zelenogorsk firade påskhögmässa kl 10. Då läste de

påskeevangeliet på flera olika språk. På påskdagskvällen kom sedan vännerna ut på Kronstadt för påskmessa kl 18.

Sankta Katarina i Sankt Petersburg

Den till synes närmsta anknypningen i Sankt Petersburg för svenskar är Sankta Katarina kyrka inne i centrum. Tyvärr kan ryska Petersburgsguider helt förbise detta kvarter så den som vill veta, måste fråga. Men Sankta Katarina är idag en komplex mötesplats. Kyrkorådet med ordf. Ulf Grönlund håller ihop aktiviteterna i detta stora hus längst in på Lilla Stallhovsgatan, mitt emot Kazanska-tedralen. Som kyrkoherde fungerar Eero Sepponen, kh i svenska församlingen i Åbo. I Sankta Katarina samlas idag flera olika församlingar. Det är den anglikanska församlingen som firar mässan söndagar kl 11. Den är idag den större gruppen. Svensk-ryska högmässan firas kl 13. Vaktmästartjänsten bärs dag och natt upp av en messiansk församling som har lördagen som sin gudstjänstdag. Deras insats har stor betydelse för att huset ska kunna vara tillgängligt. De firade sin påskhögtid på lördagen.

Vi inledde den svensk-ryska påskhögmässan med en liten minivaka där vi läste profettexter ur Hosea, Jesaja och Hesekiel. Före lovsången fick alla tända sina handljus på påskljuset. Dessförinnan hade jag fått tillfälle att framföra påskhälsning till den anglikanska församlingen från Sankta Ka-

tarina egentliga församling, en hälsning från Sverige och en från Åbo. De hälsade tillbaka. Jag kunde berätta litet om våra påskfirningstraditioner, bl.a. hur våra kyrkor brukar prunka i påskliljornas färg.

En uppgift för en vänförsamling i Sverige till detta hus skulle kunna vara att årligen se till att man fick ett rejält påskljus!

Sankta Elisabet på Kronstadt

Kronstadt ligger ungefär en sjömil väster om Sankt Petersburg med en timmes restid landvägen från centrum. Det är en stad på ca 40 000 invånare. Staden byggdes som ett försvaret till Sankt Petersburg och som en flottbas, jämförbar med Karlskrona.

Det har alltid funnits evangeliskt-lutherskt kyrkoliv i staden. Det har alltid funnits icke-ryskt manskap och befäl i ryska flottan. Vid revolutionen fanns två evangelisk-lutherska kyrkor varav den ena revs. Sedan maj förra året har vi på nytt fått möjlighet att fira gudstjänst i en del av den gamla kyrkan. Vårt problem är att kyrkan har varit en del av stadens vattenverk och ligger fortfarande inne på dess område. För att komma in måste vi passera vakt. Men rutiner börjar formas. Vi kunde genomföra såväl långfredagsandakt som påskhögmässa. Även här läste vi profettexter innan vi tände påskljuset. Vi sjöng genomgående Te Deum (SvPsb 1) på ryska. Som avslutning sjöng vi påsk- och Lutherpsalmer. Vi hade med oss kantor och bärbar orgel

denna gång, vilket gjorde påskgudstjänsten festlig. Det var den första påskgudstjänsten på länge och efteråt samlades vi på kaféet intill. Där gick diskussionens vågor höga om vilken ambitionsnivå som är den riktiga och rimliga när det gäller gudstjänstliv. Zelenogorsk-vännerna ville gärna se söndaglig gudstjänst. Men det hänger mest på dem själva om de orkar resa så mycket. På ön finns inte tillräckligt underlag idag. Förutom frågan om antal gudstjänstfirare handlar det också om hur mycket de klarar ekonomiskt. Det är inte gratis för en präst att göra insatsen. En första liten investering denna dag var att få in en annons i tidningen.

Tre påskmiljöer i en värld nära vår egen: Zelenogorsks församling som skulle kunna vara vilken som helst i Norden, Sankta Katarina i centrala Sankt Petersburg med ett nu unikt

gudstjänstliv, och Sankta Elisabet på Kronstadt med en gammal kyrka och ett embryo till församling.

Hur kommer Nordisk Östmission in i denna bild? NÖ:s grundare Konstantin von Koch började sitt arbete efter första världskriget med en bas i Terijoki, i dåvarande finska Karelen. Han var ukrainsk officer som under rysk tjänst i Finland anslutit sig till evangelisk kristendom. Han måste ha firat påsk många gånger i Zelenogorsk, kanske även på Kronstadt. Han måste i vilket fall mött många Kronstadtbor som flytt över isen i samband med upproret i staden 1921, innan bolsjevikerna tog över helt och stängde kyrkorna. I år, 2010, firades en första påskgudstjänst igen i den på Kronstadt kvarvarande Sankt Elisabets kyrka. I det arbetet finns NÖ med som en nyckel.

Jonas Nilsson

Konstantin von Koch

K föddes i nuvarande Chmelnytskyj 1890 och dog i Uleåborg 1978. Tiden i Terijoki ingår i de ungefär 35 år som han arbetade utsänd av det som nu är Ljus i Öster. I Terijoki hade han en kyrka som såg ut som ett missions- eller bönhus. Terijoki vanliga lutherska kyrka, som Jonas besökte, vandaliserades av kommunisterna redan efter freden 1940, men har nu återfått sin vackra gestalt. Konstantin var med bland NÖ:s grundare 1956, och arbetade som missionsinspektör i vår organisation i tjugo år. Han verkade efter kriget sammanlagt 27 år i Danmark med bas bl.a. i Thisted. Under den tiden prästvigdes han år 1949 inom den Danske Folkekirke, med missionsmarken som sin menighet. Det är den danska anknytningen som, förutom Kochs finska medborgarskap och svenska missionsvänner, sannolikt är orsaken till att NÖ heter just Nordisk Östmission (och inte t.ex. Nordiska Östmissionen eller något annat). Mer om Koch kan man läsa i vårt jubileumsnummer 1/2006 (finns i lager), som också har Terijoki kyrka som illustration på första sidan. Ett personligt vittnesbörd om pastor Kochs betydelse hittar man i nummer 1/2001.

A.E.